

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 28ης Σεπτεμβρίου 1993 *

Στην υπόθεση T-90/92,

Pedro Magdalena Fernández, υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Βρυξελλών, εκπροσωπούμενος από τον Alain H. Pilette, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 11, rue Goethe,

προσφεύγων-ενάγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Sean van Raepenbusch, μέλος της Νομικής της Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Nicola Annicchino, μέλος της Νομικής της Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής-εναγομένη,

με την οποία ζητείται να ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουλίου 1992 περί μη χορηγήσεως στον προσφεύγοντα επιδόματος αποδημίας, επικουρικά δε να υποχρεωθεί η Επιτροπή στην καταβολή «επιδόματος ad personam» ίσου προς το 12 % του συνολικού ποσού του βασικού μισθού του προσφεύγοντος,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Biancarelli, Πρόεδρο, B. Vesterdorf και R. García-Valdecasas, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 24ης Ιουνίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

- 1 Ο προσφεύγων-ενάγων (στο εξής: προσφεύγων), Pedro Magdalena Fernández, ισπανικής ιθαγένειας, γεννήθηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 1954 στο Santianes (Ισπανία). Έζησε στο Βέλγιο, όπου και σπούδασε, από το 1965 έως την 1η Μαΐου 1986, πλην περιόδου εννέα μηνών, από την 1η Οκτωβρίου 1980 έως τις 28 Ιουνίου 1981, την οποία διήλθε στο Τορνεβίεζα (Ισπανία), με την πρόθεση, σύμφωνα με τις δηλώσεις του, να αναζητήσει εργασία. Ο προσφεύγων άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα στο Βέλγιο, σε μια εμπορική επιχείρηση, από τις 29 Ιουνίου 1981 έως τις 30 Απριλίου 1986.
- 2 Με απόφαση της 4ης Ιουνίου 1986 διορίστηκε, από 1ης Μαΐου 1986, δόκιμος υπάλληλος βαθμού Β 5 στην Επιτροπή και τοποθετήθηκε στη Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Λουξεμβούργο. Μονιμοποιήθηκε από 1ης Φεβρουαρίου 1987.
- 3 Με απόφαση της 7ης Αυγούστου 1986 ορίστηκε ως τόπος καταγωγής και ως τόπος προσλήψεως του προσφεύγοντος, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ), το Amay (Βέλγιο).
- 4 Κατόπιν αιτήσεως αναθεωρήσεως που υπέβαλε ο προσφεύγων, ο οποίος, στηριζόμενος στο γεγονός ότι οι γονείς του κατοικούσαν στο Τορνεβίεζα και ότι εκεί ασκούσε και τα πολιτικά του δικαιώματα, είχε υποστηρίξει ότι το κέντρο των συμφερόντων του δεν συνέπιπτε με τον τόπο προσλήψεώς του, ορίστηκε, με απόφαση της 18ης Μαρτίου 1987, ως τόπος καταγωγής του προσφεύγοντος το Τορνεβίεζα.

- 5 Καθόλη τη διάρκεια της υπηρεσίας του στο Λουξεμβούργο ο προσφεύγων ελάμβανε το επίδομα αποδημίας που προβλέπει το άρθρο 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.
- 6 Την 1η Φεβρουαρίου 1992 ο προσφεύγων τοποθετήθηκε στις Βρυξέλλες στη Γενική Διεύθυνση «Εσωτερική Αγορά και Βιομηχανικές Υποθέσεις» (ΓΔ ΙΙΙ). Από την 1η Μαρτίου 1992 σταμάτησε να του καταβάλλεται το επίδομα αποδημίας.
- 7 Με έγγραφο της 17ης Μαρτίου 1992 που απηύθυνε στη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής ο προσφεύγων υπέβαλε διοικητική ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ κατά του εκκαθαριστικού σημειώματος των αποδοχών του του Μαρτίου 1992 κατά το μέρος που δεν τον πίστωνε με το ποσό του επιδόματος αποδημίας.
- 8 Με απόφαση της 24ης Ιουλίου 1992, που κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 29 Ιουλίου 1992, η Επιτροπή απέρριψε ρητά την ένσταση του προσφεύγοντος.
- 9 Υπό τις περιστάσεις αυτές, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 28 Οκτωβρίου 1992, ο προσφεύγων άσκησε την παρούσα προσφυγή-αγωγή (στο εξής: προσφυγή).
- 10 Μετά το πέρας της έγγραφης διαδικασίας, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να λάβει μέτρα οργάνωσης της διαδικασίας, βάσει του άρθρου 64 του Κανονισμού του Διαδικασίας. Τα μέτρα αυτά συνίσταντο αφενός μεν στο να κληθεί η Επιτροπή να καταθέσει στον φάκελο όλα τα πορίσματα των προϊσταμένων της διοίκησης σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, καθώς και με τους όρους χορηγήσεως των επιδομάτων αποδημίας και εκπατριισμού, αφετέρου δε, στο να κληθούν όλα τα κοινοτικά όργανα να παράσχουν πληροφορίες επί της διοικητικής πρακτικής τους σχετικά με την καταβολή των επιδομάτων αποδημίας και εκπατριισμού.

- 11 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Οι εκπρόσωποι των διαδικιών αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που τους υπέβαλε το Πρωτοδικείο κατά τη συνεδρίαση της 24ης Ιουνίου 1993.

Αιτήματα των διαδικιών

- 12 Ο προσφεύγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να κρίνει ότι η παρούσα προσφυγή ασκείται παραδεκτώς και βασίμως·
 - κατά συνέπεια, να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουλίου 1992 περί μη χορηγήσεως στον προσφεύγοντα του επιδόματος αποδημίας·
 - να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει το επίδομα αποδημίας από 1ης Φεβρουαρίου 1992, νομιμοτόκως από της ημερομηνίας αυτής μέχρι της πλήρους καταβολής·
 - επικουρικά, να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει επίδομα *ad personam* ίσο προς το 12 % του συνολικού ποσού του βασικού μισθού του προσφεύγοντος από 1ης Φεβρουαρίου 1992, νομιμοτόκως από της ημερομηνίας αυτής μέχρι της πλήρους καταβολής·
 - να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.
- 13 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να κρίνει κατά νόμο για τα δικαστικά έξοδα.

Επί του κυρίου αιτήματος

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 14 Ο προσφεύγων, για να υποστηρίξει το αίτημά του, προβάλλει ως μοναδικό λόγο την παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Ο λόγος αυτός διαρθρώνεται σε δύο σκέλη. Ο προσφεύγων υποστηρίζει καταρχάς ότι η Επιτροπή πεπλανημένως καθόρισε τον τόπο συνήθους διαμονής του κατά την περίοδο αναφοράς που προβλέπει η διάταξη αυτή, δηλαδή την περίοδο των πέντε ετών που έληξαν έξι μήνες πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του. Περαιτέρω στηρίζεται στον χαρακτήρα κεκτημένου δικαιώματος που έχει η χορήγηση του επιδόματος αποδημίας, καθώς και στον σκοπό του.
- 15 Καθόσον αφορά το πρώτο σκέλος του λόγου, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ο τόπος της συνήθους διαμονής του κατά την πρόσληψή του από την Επιτροπή βρισκόταν στην Ισπανία. Για να στηρίξει τον ισχυρισμό αυτό επικαλείται τα ακόλουθα στοιχεία: ουδέποτε έπαυσε να ασκεί τα πολιτικά του δικαιώματα στην Ισπανία· στη χώρα αυτή βρίσκεται η πλειονότητα των περιουσιακών του συμφερόντων· ήλπιζε να απορρέσει να εγκατασταθεί στην Ισπανία αφού εύρισκε εργασία· διήνυσε εννέα μήνες, από την 1η Οκτωβρίου 1980 έως τις 28 Ιουνίου 1981, δηλαδή κατά την έναρξη της προαναφερθείσας περιόδου αναφοράς, αναζητώντας εργασία στο Τοιενίεζα (Ισπανία), πόλη που ορίστηκε ως τόπος καταγωγής του· μολονότι κατοικούσε στο Βέλγιο κατά την εν λόγω περίοδο αναφοράς, δεν θέλησε να εγκαταστήσει εκεί το μόνιμο κέντρο των συμφερόντων του, ούτε να προσδώσει σταθερό και οριστικό χαρακτήρα στη διαμονή του στη χώρα αυτή.
- 16 Ο προσφεύγων υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, η έννοια της συνήθους διαμονής πρέπει να κριθεί ως ο τόπος όπου ο ενδιαφερόμενος εγκατέστησε, με βούληση να του προσδώσει σταθερό χαρακτήρα, το μόνιμο κέντρο των συμφερόντων του. Ο προσφεύγων συμπεραίνει ότι, μολονότι η πραγματική του διαμονή ήταν στο Βέλγιο, όλα τα ήδη αναφερθέντα στοιχεία δεν επέτρεπαν να οριστεί το Βέλγιο ως τόπος της συνήθους διαμονής του κατά την περίοδο αναφοράς. Θεωρεί ότι το κριτήριο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ είναι το κριτήριο της συνήθους

διαμονής και ότι από την κοινοτική νομολογία προκύπτει ότι το κριτήριο αυτό ελήφθη υπόψη όσον αφορά τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας.

- 17 Ο προσφεύγων αναγνωρίζει ότι το Πρωτοδικείο έκρινε με την απόφασή του της 8ης Απριλίου 1992, T-18/91, Costacurta Gelabert κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-1655), ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δίδει δικαίωμα παροχής επιδόματος αποδημίας στον υπάλληλο ο οποίος, κατά την περίοδο αναφοράς, κατοικούσε διαρκώς εκτός του κράτους στο οποίο βρίσκεται ο τόπος υπηρεσίας του. Κατά τον προσφεύγοντα, κανένα στοιχείο δεν επιτρέπει πάντως να συναχθεί από την απόφαση αυτή ότι το Πρωτοδικείο θέλησε να αλλάξει αυτό τούτο το κείμενο του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, υποκαθιστώντας στο κριτήριο της ελλείψεως συνήθους διαμονής το κριτήριο της ελλείψεως πάσης διαμονής. Για τον προσφεύγοντα, το Πρωτοδικείο απλώς θέλησε να υπομνήσει ότι η έλλειψη διαμονής στη χώρα υπηρεσίας κατά την περίοδο αναφοράς δίδει δικαίωμα χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας. Κατά την άποψη του προσφεύγοντος, δεν είναι δυνατόν πάντως να συναχθεί από αυτό ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', στερεί το επίδομα αποδημίας από τον υπάλληλο που δεν μπορεί να αποδείξει ότι, καθόλη την περίοδο αναφοράς, δεν κατοικούσε μονίμως εκτός της χώρας υπηρεσίας του. Ο συλλογισμός αυτός θα κατέληγε στην «άτοπη» συνέπεια ότι ένας υπάλληλος που είχε τη διαμονή του για σύντομα χρονικά διαστήματα σε όλες τις χώρες όπου μπορεί να υπηρετήσει θα στερείται σε κάθε περίπτωση της παροχής του επιδόματος αποδημίας.
- 18 Η Επιτροπή, αφού υπέμνησε τις διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, ισχυρίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η χορήγηση του επιδόματος αποδημίας εξαρτάται από την έλλειψη συνήθους διαμονής ή κύριας επαγγελματικής δραστηριότητας στο ευρωπαϊκό έδαφος του κράτους υπηρεσίας κατά την περίοδο αναφοράς (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Μαΐου 1985, 246/83, De Angelis κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 1253, σκέψη 14· αποφάσεις του Πρωτοδικείου Costacurta Gelabert κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 44, και της 10ης Ιουλίου 1992, T-63/91, Benzler κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2095, σκέψη 6).
- 19 Η Επιτροπή εκτιμά ότι απλές «ελλπίδες» δυνατότητας εγκαταστάσεως κάποτε στην Ισπανία, το γεγονός της ασκήσεως εκεί των πολιτικών δικαιωμάτων, η ύπαρξη περιουσιακών συμφερόντων στη χώρα αυτή και μια διαμονή εννέα μηνών στην Ισπανία κατά τη διάρκεια των ετών 1980 έως 1981 δεν αποτελούν στοιχεία που να μπορούν να αμφισβητήσουν το γεγονός ότι ο προσφεύγων,

κατά την περίοδο αναφοράς, είχε τη συνήθη διαμονή του ή άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα κατά τρόπο συνήθη στο βελγικό έδαφος. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου σχετικά με τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ (ιδίως η απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαΐου 1988, 211/87, Nuñez κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 2791, σκέψεις 9 και 10, και η προαναφερθείσα απόφαση Costacurta Gelabert κατά Επιτροπής, σκέψη 42) τόνισε την ύπαρξη «απλών και αντικειμενικών κριτηρίων», επί των οποίων στηρίζεται η εν λόγω διάταξη, χωρίς να χρειάζεται η διοίκηση να αναζητεί τα «μυστικά κίνητρα» των υπαλλήλων ως προς τον καθορισμό του μόνιμου κέντρου των συμφερόντων τους. Τα κριτήρια αυτά είναι ο τόπος της συνήθους διαμονής ή η έλλειψη επαγγελματικής δραστηριότητας του υπαλλήλου στον τόπο υπηρεσίας κατά την περίοδο αναφοράς. Έτσι, κατά την άποψη της Επιτροπής, δεν μπορεί να μη γίνει δεκτό, εν προκειμένω, ότι ο προσφεύγων, ο οποίος κατοίκησε στο Βέλγιο από το 1965 έως την 1η Οκτωβρίου 1980 και από τις 29 Ιουνίου 1981 έως τις 30 Απριλίου 1986, είχε τη συνήθη διαμονή του στο κράτος αυτό κατά την περίοδο αναφοράς, δηλαδή από 1ης Νοεμβρίου 1980 έως τις 30 Οκτωβρίου 1985.

- 20 Ως προς το δεύτερο σκέλος του λόγου αυτού, ο προσφεύγων παρατηρεί πρώτον, ότι, όσον αφορά τον σκοπό του επιδόματος αποδημίας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η χορήγηση του επιδόματος αυτού αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των ιδιαίτερων βαρών και μειονεκτημάτων που προκύπτουν από την ανάληψη υπηρεσίας στις Κοινότητες για τους υπαλλήλους οι οποίοι υποχρεούνται για τον λόγο αυτό να αλλάξουν τόπο διαμονής από τη χώρα της κατοικίας τους στη χώρα υπηρεσίας και να ενταχθούν σε νέο περιβάλλον (βλ. τις προαναφερθείσες αποφάσεις De Angelis κατά Επιτροπής και Nuñez κατά Επιτροπής). Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η χορήγηση του επιδόματος αποδημίας λαμβάνει υπόψη μια συγκεκριμένη κατάσταση, δηλαδή εκείνη που ισχύει κατά την ημερομηνία αναλήψεως των καθηκόντων του ενδιαφερομένου υπαλλήλου στην υπηρεσία των Κοινοτήτων. Αντίθετα προς την ημερήσια αποζημίωση που χορηγείται μεταβατικά, για περιορισμένη περίοδο, προκειμένου να αντισταθμιστούν τα έξοδα και οι δυσχέρειες που οφείλονται στην ανάγκη μετακομίσεως και προσωρινής εγκαταστάσεως στον τόπο της τοποθετήσεως αυτής, ενώ ο υπάλληλος διατηρεί επίσης προσωρινά την προηγούμενη διαμονή του, το επίδομα αποδημίας τού χορηγείται καθόλη τη διάρκεια της υπηρεσίας του, μολονότι τα ιδιαίτερα βάρη και μειονεκτήματα που προκύπτουν από την ανάληψη της υπηρεσίας του έχουν ήδη λήξει προ πολλού.

- 21 Ο προσφεύγων υπενθυμίζει ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ προβλέπει μια εξαίρεση από τον γενικό κανόνα και ορίζει ότι «δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι καταστάσεις που

προκύπτουν από υπηρεσίες που παρασχέθηκαν για άλλο κράτος ή για διεθνή οργανισμό» και ότι το Δικαστήριο ερμήνευσε την εξαίρεση αυτή υπό την έννοια ότι έχει ως σκοπό το να μην τιμωρήσει, με απώλεια του επιδόματος αποδημίας, τα πρόσωπα που έχουν εγκατασταθεί στον τόπο υπηρεσίας προκειμένου να ασκήσουν εκεί δραστηριότητες στην υπηρεσία άλλου κράτους ή διεθνούς οργανισμού, χωρίς να έχουν μόνιμο δεσμό με τη χώρα αυτή (προαναφερθείσα απόφαση Nuñez κατά Επιτροπής, σκέψη 11). Κατά τον προσφεύγοντα, προφανώς βάσει αυτού του συλλογισμού, ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να παράσχει το επίδομα αποδημίας στους οικείους υπαλλήλους καθόλη τη διάρκεια της δραστηριότητάς τους στην υπηρεσία των Κοινοτήτων. Μπορεί έτσι να υποστηριχθεί ότι η χορήγηση του επιδόματος αποδημίας πρέπει να διατηρηθεί υπέρ του υπαλλήλου ο οποίος, λαμβάνοντας το επίδομα αποδημίας, τοποθετείται, κατόπιν μεταθέσεως, σε κράτος όπου, αν είχε αναλάβει υπηρεσία στις Κοινότητες, δεν θα ελάμβανε το επίδομα αποδημίας. Το επίδομα αποδημίας πρέπει επομένως να θεωρηθεί κεκτημένο δικαίωμα υπέρ του υπαλλήλου στον οποίο χορηγήθηκε σε οποιαδήποτε στιγμή της σταδιοδρομίας του στην υπηρεσία των Κοινοτήτων. Ο προσφεύγων εκτιμά ότι, ναι μεν το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ προβλέπει, ασφαλώς, κριτήρια «απλά και αντικειμενικά, συγχρόνως δε σαφή και ανεπιφύλακτα» (προαναφερθείσα απόφαση Costacurta Gelabert κατά Επιτροπής, σκέψη 41), τα κριτήρια όμως αυτά αποσκοπούν στον εντοπισμό μιας ειδικής καταστάσεως σε δεδομένη στιγμή, ενώ το επίδομα αποδημίας πρέπει να διατηρείται για το μέλλον υπέρ του υπαλλήλου ο οποίος πληρούσε τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του επιδόματος σε συγκεκριμένη στιγμή της σταδιοδρομίας του στην υπηρεσία των Κοινοτήτων.

22 Δεύτερον, ο προσφεύγων παρατηρεί ότι στην προκειμένη περίπτωση είναι σαφές ότι τα ειδικά βάρη και τα μειονεκτήματα που το Δικαστήριο θεωρεί ότι αποτελούν τον σκοπό του επιδόματος αποδημίας υφίστανται ακόμη πιο πολύ από της μεταθέσεώς του στο Βέλγιο από ό,τι το τελευταίο χρονικό διάστημα που διήλθε στο Λουξεμβούργο, δεδομένου ότι είναι ισπανικής ιθαγενείας και έχει διακόψει κάθε δεσμό με το Βέλγιο, αφού διήλθε πέντε έτη και δέκα μήνες στο Λουξεμβούργο στην υπηρεσία της Επιτροπής.

23 Η Επιτροπή ισχυρίζεται καταρχάς ότι η άποψη του προσφεύγοντος συνιστά ερμηνεία *ultra legem* του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Η υπηρεσία που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη δυνάμει του άρθρου αυτού δεν είναι μόνον αυτή στην οποία τοποθετήθηκε κατά την ανάληψη των καθηκόντων του, από τη διάταξη δε αυτή προκύπτει ότι η συνδρομή των προϋποθέσεων χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας πρέπει να

διαπιστώνεται με κάθε μεταβολή του τύπου υπηρεσίας. Η αντίθετη άποψη θα κατέληγε, κατά την Επιτροπή, σε «άτοπα» αποτελέσματα, ενόψει του σκοπού του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', καθόσον το επίδομα θα πρέπει να χορηγείται στον υπάλληλο βελγικής ιθαγενείας ο οποίος, μετά από περίοδο υπηρεσίας στο Λουξεμβούργο, κατά τη διάρκεια της οποίας ελάμβανε το εν λόγω επίδομα, θα τοποθετούνταν στις Βρυξέλλες όπου προσλήφθηκε. Αναφερόμενη στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τον σκοπό του επιδόματος αποδημίας, η Επιτροπή παρατηρεί περαιτέρω ότι εν πάση περιπτώσει ο προσφεύγων ουδόλως απέδειξε, για να στηρίξει την άποψή του, ότι έχει ιδιαίτερα βάρη και μειονεκτήματα στο Βέλγιο τα οποία θα πρέπει να αντισταθμιστούν με τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 24 Πρέπει καταρχάς να υπομνηστεί ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ ορίζει ότι το επίδομα αποδημίας χορηγείται στον υπάλληλο ο οποίος δεν έχει και ουδέποτε είχε την ιθαγένεια του κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο τόπος υπηρεσίας του και ο οποίος δεν είχε συνήθη διαμονή ή δεν άσκησε, κατά συνήθη τρόπο, επί πέντε έτη λήγοντα έξι μήνες πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, την κύρια επαγγελματική του δραστηριότητα στο ευρωπαϊκό έδαφος του εν λόγω κράτους.
- 25 Καθόσον αφορά το πρώτο σκέλος του λόγου που επικαλέστημε ο προσφεύγων, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει καταρχάς ότι το ζήτημα του οποίου επελήφθη αφορά την ερμηνεία της εννοίας της συνήθους διαμονής που ορίζει το προαναφερθέν άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', δεδομένου ότι ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι είχε τη συνήθη διαμονή του στην Ισπανία κατά την επίδικη περίοδο αναφοράς.
- 26 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει περαιτέρω ότι, κατά πάγια νομολογία, η παροχή του επιδόματος αποδημίας προϋποθέτει έλλειψη συνήθους διαμονής ή κυρίας επαγγελματικής δραστηριότητας στο ευρωπαϊκό έδαφος του κράτους υπηρεσίας κατά την περίοδο αναφοράς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 20ής Φεβρουαρίου 1975, 21/74, Aïrola κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 91, σκέψη 6, και 37/74, Van den Broeck κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 93, σκέψη 6· προαναφερθείσες αποφάσεις De Angelis κατά Επιτροπής, σκέψη 14, Costacurta Gelabert κατά Επιτροπής, σκέψη 44, και Benzler κατά Επιτροπής, σκέψη 16).

Το Πρωτοδικείο τονίζει ότι η έννοια της συνήθους διαμονής ερμηνεύεται παγίως από την κοινοτική νομολογία ως ο τόπος τον οποίο ο ενδιαφερόμενος όρισε, με τη θέληση να του προσδώσει σταθερό χαρακτήρα, ως το μόνιμο ή σύνηθες κέντρο των συμφερόντων του (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1973, 13/73, Angenieux, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 649, της 17ης Φεβρουαρίου 1977, 76/76, Di Paolo, Συλλογή τόμος 1977, σ. 117, της 14ης Ιουλίου 1988, 284/87, Schäflein κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4475, της 23ης Απριλίου 1991, C-297/89, Ryborg, Συλλογή 1991, σ. I-1943, σκέψη 19, και προαναφερθείσα απόφαση Benzler κατά Επιτροπής, σκέψη 25) και ότι πρόκειται για πραγματικό ζήτημα που απαιτεί να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική διαμονή του ενδιαφερομένου (προαναφερθείσα απόφαση Benzler κατά Επιτροπής, σκέψη 17).

28 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι, από το 1965 έως την 1η Μαΐου 1986 και, κατά συνέπεια, κατά την επίδικη περίοδο αναφοράς, δηλαδή από την 1η Νοεμβρίου 1980 έως τις 30 Οκτωβρίου 1985, ο προσφεύγων είχε τη συνήθη διαμονή του στο Βέλγιο. Αρκεί σχετικά να τονιστεί ότι ο ίδιος ο προσφεύγων, στο υπόμνημα απαντήσεώς του (σ. 3, παράγραφος 2), αναγνωρίζει ότι, κατά την περίοδο αναφοράς, είχε τη διαμονή του στο Βέλγιο, ότι η βεβαίωση που εξέδωσε στις 3 Μαΐου 1986 το αστυνομικό τμήμα του Δήμου Amay (επαρχία της Λιέγης) πιστοποιεί ότι ο προσφεύγων κατοικούσε στο Amay από τις 9 Φεβρουαρίου 1978 και ότι το πιστοποιητικό που εξέδωσε στις 2 Οκτωβρίου 1989 το Γενικό Προξενείο της Ισπανίας στη Λιέγη αναφέρει ότι ο προσφεύγων «μετέβη προσωρινά» στο Torreñeja από την 1η Οκτωβρίου 1980 έως τις 28 Ιουνίου 1981.

29 Όσον αφορά την παραμονή εννέα μηνών στην Ισπανία μεταξύ των δύο αυτών ημερομηνιών, τονίζεται ότι ο προσφεύγων συνέχισε μετά την εν λόγω παραμονή να διαμένει και να εργάζεται στη Λιέγη, όπως και προηγουμένως. Αυτή η σποραδική και βραχείας διάρκειας απουσία από τη χώρα υπηρεσίας δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής για να αφαιρέσει από τη διαμονή του προσφεύγοντος στο κράτος υπηρεσίας τον συνήθη χαρακτήρα της, κατά την έννοια της προαναφερθείσας διατάξεως του ΚΥΚ (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Οκτωβρίου 1984, 188/83 Witte κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1984, σ. 3465, σκέψη 11). Πράγματι, η απουσία αυτή αφορά αποκλειστικά τους πρώτους οκτώ μήνες της περιόδου αναφοράς και δεν αρκεί επομένως για να θεωρηθεί διακοπείσα η συνήθης διαμονή του προσφεύγοντος στο Βέλγιο από το 1965, αφού ο τελευταίος παρέμεινε κατά τρόπο αδιάλειπτο στο κράτος αυτό καθόλη την υπόλοιπη περίοδο αναφοράς.

30 Εξάλλου, το γεγονός ότι ο προσφεύγων είχε ενδεχομένως την πρόθεση να αναζητήσει εργασία στην Ισπανία και να εγκατασταθεί εκεί, ότι άσκησε εκεί τα πολιτικά του δικαιώματα και ότι είχε εκεί περιουσιακά συμφέροντα δεν μπορούν από μόνα τους να κλονίσουν το συμπέρασμα της προηγουμένης σκέψης όσον αφορά τον καθορισμό της συνήθους διαμονής στο Βέλγιο, δεδομένου ότι είναι βέβαιο ότι, καθόλη την περίοδο αναφοράς, ο προσφεύγων διατήρησε το κέντρο των συμφερόντων του στο Βέλγιο όπου είχε τη διαμονή του και όπου, κατά το σημαντικότερο τμήμα της περιόδου αναφοράς, ασκούσε την επαγγελματική του δραστηριότητα (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Φεβρουαρίου 1976, 42/75, Delvaux κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1976, σ. 79, σκέψη 8). Επιπλέον, το γεγονός ότι η Επιτροπή όρισε, κατόπιν αιτήσεώς του, ως τόπο καταγωγής του την Ισπανία δεν μπορεί να έχει οποιαδήποτε επίδραση στη λύση της παρούσας διαφοράς, δεδομένου ότι ο καθορισμός του τόπου καταγωγής του υπαλλήλου, αφενός, και η χορήγηση του επιδόματος αποδημίας, αφετέρου, ανταποκρίνονται σε διαφορετικές ανάγκες και συμφέροντα (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Οκτωβρίου 1989, 201/88, Atala-Palmerini κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3109, σκέψη 13).

31 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του λόγου αυτού πρέπει να απορριφθεί.

32 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του λόγου αυτού, κατά το οποίο το επίδομα αποδημίας πρέπει να θεωρηθεί ως κεκτημένο δικαίωμα που πρέπει να διατηρηθεί υπέρ του υπαλλήλου ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις παροχής του σε δεδομένη στιγμή της σταδιοδρομίας του στην υπηρεσία των Κοινοτήτων, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι η ερμηνεία αυτή ουδόλως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Πράγματι, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι ο σκοπός του επιδόματος αποδημίας είναι η αντιστάθμιση των ιδιαίτερων βαρών και μειονεκτημάτων που προκύπτουν από τη μόνιμη άσκηση καθηκόντων σε κράτος με το οποίο ο υπάλληλος δεν έχει συνάψει διαρκείς δεσμούς πριν από την είσοδό του στην υπηρεσία (προαναφερθείσα απόφαση Nuñez κατά Επιτροπής, σκέψη 9, και προαναφερθείσα απόφαση Costacurta Gelabert κατά Επιτροπής, σκέψη 42· απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Μαρτίου 1993, T-4/92, Βαρδάκας κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-357, σκέψη 39). Κατά συνέπεια, η εν λόγω διάταξη έχει την έννοια ότι το επίδομα αποδημίας χορηγείται στον υπάλληλο λόγω του ότι υπηρετεί σε κράτος με το οποίο δεν έχει συνάψει διαρκείς δεσμούς πριν από την ανάληψη υπηρεσίας, η τελευταία δε έννοια πρέπει να νοηθεί ότι αναφέρεται στην αρχική ανάληψη υπηρεσίας στις Κοινότητες. Πάντως, όταν ο υπάλληλος αυτός υπηρετεί σε κράτος με το οποίο έχει συνάψει μόνιμους δεσμούς πριν από την ανάληψη υπηρεσίας, πιο συγκεκριμένα σε κράτος στο οποίο, κατά το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', έχει κατοικήσει ή ασκήσει την επαγγελματική του δραστηριότητα, κατά συνήθη τρόπο,

κατά την περίοδο αναφοράς, χάνει το δικαίωμα επιδόματος αποδημίας. Επομένως, το δικαίωμα επιδόματος αποδημίας εξαρτάται από τη συγκεκριμένη σχέση που διατηρεί ο υπάλληλος με κάθε τόπο υπηρεσίας του.

- 33 Όσον αφορά την άποψη του προσφεύγοντος ότι εν προκειμένω τα ιδιαίτερα βάρη και τα μειονεκτήματα που πρέπει να αντισταθμίσει το επίδομα αποδημίας τον πλήττουν ειδικότερα από της μεταθέσεώς του στις Βρυξέλλες, αρκεί να υπομνηστεί ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ήδη ότι ο προσφεύγων είχε, πριν από την είσοδό του στην υπηρεσία, τη συνήθη διαμονή του στο Βέλγιο. Εφόσον επομένως ασκούσε τα καθήκοντά του σε χώρα με την οποία είχε συνάψει μόνιμους δεσμούς πριν από την είσοδό του στην υπηρεσία, ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί ιδιαίτερα βάρη και μειονεκτήματα που να δικαιολογούν την παροχή του επιδόματος αποδημίας.
- 34 Επομένως, και το δεύτερο σκέλος του λόγου αυτού πρέπει να απορριφθεί, συνακολούθως δε και το κύριο αίτημα της προσφυγής. Κατά συνέπεια και σε κάθε περίπτωση πρέπει να απορριφθεί και το αίτημα να υποχρεωθεί η Επιτροπή να προβεί στην καταβολή του επιδόμου επιδόματος αποδημίας προσανυξημένου κατά τους νομίμους τόκους.

Επί του επικουρικού αιτήματος

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 35 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ορισμένοι υπάλληλοι στην υπηρεσία της Επιτροπής, οι οποίοι είχαν συνήθη διαμονή ή άσκησαν κατά συνήθη τρόπο κατά την περίοδο αναφοράς που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ την επαγγελματική τους δραστηριότητα στη χώρα υπηρεσίας, λαμβάνουν παρόλ' αυτά το επίδομα αποδημίας. Τούτο συμβαίνει κυρίως στην περίπτωση υπαλλήλων οι οποίοι είχαν καταρχάς τοποθετηθεί εκτός του κράτους στο έδαφος του οποίου βρισκόταν η συνήθης διαμονή τους κατά την περίοδο αναφοράς, μετατέθηκαν δε στη συνέχεια στο κράτος αυτό. Πρόκειται για κατάσταση όμοια με αυτή στην οποία θα βρισκόταν ο προσφεύγων στην περίπτωση κατά την οποία, «όπερ αδύνατον», το Πρωτοδικείο όριζε ως τόπο της συνήθους διαμονής του κατά την περίοδο αναφοράς το Βέλγιο. Κατά τη γνώμη του προσφεύγοντος, η πρακτική αυτή της

αριμόδιας για τους διορισμούς αρχής μπορεί σαφώς να δημιουργήσει, μεταξύ υπαλλήλων που βρίσκονται πράγματι σε παρεμφερείς καταστάσεις, διαφορετική μεταχείριση αντίθετη προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Ο προσφεύγων ζητεί, κατόπιν αυτού, από το Πρωτοδικείο να εφαρμόσει το άρθρο 49 του Κανονισμού Διαδικασίας και να προβεί έτσι στις έρευνες που επιβάλλονται στις υπηρεσίες της Επιτροπής.

36 Ο προσφεύγων ζητεί επικουρικά τη χορήγηση επιδόματος ad personam ίσου προς το 12 % του βασικού του μισθού, ως μόνου ικανού να αποκαταστήσει την ίση μεταχείριση μεταξύ αυτού του ίδιου και των λοιπών υπαλλήλων οι οποίοι βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση και λαμβάνουν το επίδομα αποδημίας.

37 Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι, εκτός του ότι δεν γνωρίζει ποιες συγκεκριμένες περιπτώσεις υπαινίσσεται ο προσφεύγων, ο παράνομος χαρακτήρας, εφόσον αποδείχθηκε, της καταβολής επιδόματος αποδημίας υπέρ των υπαλλήλων που αναφέρει ο προσφεύγων θα έπρεπε να οδηγήσει μόνο στην ανάκληση της αποφάσεως που τους αναγνώρισε αυτό το δικαίωμα και κατά κανένα τρόπο στην εκ μέρους της διοικήσεως παράβαση των κανόνων του ΚΥΚ ως προς τον προσφεύγοντα. Και αν ακόμη γινόταν δεκτό ότι υφίσταται παράνομη παροχή του επιδόματος, «δεν είναι δυνατόν η κατάσταση αυτή να θεμελιώσει αιτίαση δυσμενούς διακρίσεως και να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο προσφεύγων (...) πρέπει να τύχει της ίδιας μεταχειρίσεως» (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Roemer στην απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1972, 55/71 έως 76/71, 86/71, 87/71 και 95/71, Besnard κ.λπ. κατά Επιτροπής, Rec. 1972, σ. 543, 567, 576).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

38 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως σωστά υποστήριξε η Επιτροπή, κατά παγία νομολογία δεν μπορεί να γίνει επίκληση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως παρά μόνο στο πλαίσιο τηρήσεως της νομιμότητας (προαναφερθείσα απόφαση Besnard κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 39) και ότι κανείς δεν μπορεί να επικαλεστεί υπέρ αυτού παράνομη κατάσταση δημιουργηθείσα υπέρ τρίτου (προαναφερθείσα απόφαση Witte κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 15). Επομένως, ούτε ο λόγος περί παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μπορεί να γίνει δεκτός. Κατόπιν αυτού, πρέπει να απορριφθεί και το επικουρικό αίτημα.

- 39 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η προσφυγή είναι αβάσιμη και πρέπει επομένως να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 40 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο όμως 88 του ίδιου κανονισμού, στις διαφορές μεταξύ των Κοινοτήτων και των υπαλλήλων τους, τα όργανα φέρουν τα έξοδά τους. Επομένως, το Πρωτοδικείο πρέπει να αποφανθεί ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Κάθε διάδικος φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.**

Biancarelli

Vesterdorf

García-Valdecasas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 28 Σεπτεμβρίου 1993.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

J. Biancarelli